

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Emilie Štěpánkové a soudců JUDr. Věry Oravcové a Mgr. Ivana Šindlera ve věci

nezletilé:

dcery matky:

za účasti navrhovatelky:

; [jméno] [příjmení], narozená dne [datum]

zastoupená opatrovníkem Statutárním městem Plzeň

sídlem náměstí Republiky 1/1, 306 32 Plzeň

[jméno] [příjmení], narozená dne [datum]

trvale bytem [adresa]

zastoupená advokátem Mgr. Petrem Kallou

sídlem Slavičkova 372/2, 160 00 Praha 6

[jméno] [příjmení], narozená dne [datum]

bytem [adresa]

zastoupená advokátem Mgr. Petrem Kallou

sídlem Slavičkova 372/2, 160 00 Praha 6

o návrhu na nezrušitelné osvojení

o odvolání matky nezletilé a navrhovatelky proti rozsudku Okresního soudu Plzeň-jih ze dne 1. 11. 2021, č. j. 3 Nc 4508/2020 – 68

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se potvrzuje.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně zamítl návrh na osvojení nezletilé [jméno] [příjmení], narozené [datum], navrhovatelkou [jméno] [příjmení] a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení.

2. V odůvodnění rozsudku dospěl soud prvního stupně k závěru, že navrhovatelka a matka nezletilé žijí v dlouhodobém registrovaném partnerském svazku, žijí ve společné domácnosti a společně pečují o 3 nezletilé děti, včetně nezletilé [jméno]. Navrhovatelka se domáhala tzv. přiosvojení nezletilé dcery své partnerky při zachování rodičovských práv matky nezletilé. Z ust. § 3020 o. z. vyplývá, že ustanovení části první, třetí a čtvrté o. z. lze obdobně jako pro „manželství nebo manžele“ použít též pro registrované partnerství a práva a povinnosti partnerů. Pravidlo zakotvené v § 3020 však nelze aplikovat na část druhou o. z., tedy ani na ust. § 832 a § 833, neboť tuto část § 3020 výslovně neuvádí. Právní úprava tedy neumožňuje, aby registrovaný partner či partnerka rodiče nezletilého dítěte toto dítě osvojil, aniž by se takové osvojení dotklo příbuzenského poměru mezi osvojencem a rodičem i jeho příbuznými, jak je předpokládáno při osvojení nezletilého dítěte manželem rodiče takového dítěte. Z podnětu obecných soudů se Ústavní soud zabýval posouzením souladu 3020 s ústavním pořádkem České republiky a dospěl k závěru, že citované ustanovení protiústavní není. Stanoviskem Ústavního soudu je soud vázán a respektoval jej při svém rozhodování. Nezbylo proto, než podaný návrh zamítnout, neboť platná právní úprava neumožňuje rozhodnout tak, jak je matkou nezletilé a navrhovatelkou požadováno. Žádným výkladem stávající právní úpravy nelze dojít k opačnému rozhodnutí, právní úprava je svým jazykovým vyjádřením jednoznačná a není sporu o tom, že úmyslem zákonodárce bylo právě vyloučení použití § 3020 o. z. na část druhou o. z. Nelze provést takový výklad právní normy, kterým by soud dospěl k řešení, jež je v rozporu s textem zákona, byť by se takový výklad jevil ústavně konformním. Právě z důvodu pochybnosti o souladu současné právní úpravy s ústavním pořádkem předložil soud věc k posouzení Ústavnímu soudu, který dospěl k závěru výše uvedenému. Výrok o nákladech řízení soud odůvodnil ust. § 23 z. ř. s .

3. Proti tomuto rozsudku podaly matka nezletilé a navrhovatelka včasné odvolání, v němž podrobně popsaly jednotlivé aspekty případu, ať už jde o zjištěný skutkový stav, společný zájem matky a navrhovatelky, jakož i právní úpravu osvojení. Dále se ve svých úvahách vyjádřených v odvolání zabývaly právní úpravou manželství a registrovaného partnerství, jakož i důsledky právní úpravy na vztah navrhovatelky, matky nezletilé a samotné nezletilé. V neposlední řadě poukazují odvolatelky na ústavněprávní konsekvence daného případu, kdy akcentují zejména hodnoty jako je lidská důstojnost, zákaz diskriminace ve smyslu porušení zásady rovnosti, zásah do soukromého a rodinného života, nejlepší zájem dítěte, a také se podrobně vyjadřují k otázce výchovy dětí osobami se stejnou sexuální orientací, a to odkazem na celou řadu odborných či vědeckých studií, které se touto oblastí zabývají. V neposlední řadě pak odvolatelky poukázaly na komparativní údaje ve smyslu možností stejnopohlavních párů a výchovy dětí těmito páry v jiných evropských státech. Rovněž hodnotily nález Ústavního soudu ze dne 19. 11. 2015, sp. zn. PL ÚS 10/15. Navrhovatelka i matka se domnívají, že soud má v předmětné věci možnost záležitost posoudit tak, že přistoupí k ústavně konformnímu výkladu ust. § 794 a § 854 o. z. v tom smyslu, že pod pojmem „manžel“ užitý v těchto ustanovení bude chápán i registrovaný partner. Pak může rozhodnout o osvojení nezletilé navrhovatelkou za současného zachování příbuzenského vztahu mezi nezletilou a její matkou, stejně jako je tomu mezi mužem a ženou žijícími v manželství. Navrhly proto, aby odvolací soud návrhu matky a navrhovatelky vyhověl a změnil tak napadený rozsudek.

4. Odvolací soud podle § 28 z. ř. s. přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení které předcházelo jeho vydání, postupem podle § 214 odst. 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že odvolání matky a navrhovatelky není důvodné.

5. V přezkoumávané věci soud prvního stupně rozhodoval o návrhu na vydání rozhodnutí, kterým by se nezletilá [jméno] stala osvojencem [jméno] [příjmení] coby jejího druhého rodiče. Dále bylo

navrhováno, aby zápis o matce nezletilé nebyl z rodného listu vymazán a nezletilá by nadále nesla příjmení [příjmení]. Navrhovatelka argumentovala tím, že na základě současné právní úpravy, která neumožňuje osvojení nezletilého dítěte registrovanou partnerkou jeho matky se současným zachováním rodičovské odpovědnosti matky, dochází k porušování lidské důstojnosti. Neumožněním osvojení je porušována i Úmluva o právech dítěte a není sledován nejlepší zájem dítěte, který je předním hlediskem jakékoliv činnosti týkající se dětí. Navrhovatelka v návrhu odkázala na psychologické studie odborníků k otázkám vývoje dětí vychovávaných osobami s homosexuální orientací, jakož i na porovnání právních úprav v evropských státech. Domnívala se, že v předmětné věci je možno přistoupit k ústavně konformnímu výkladu § 794 až § 854 o. z. v tom smyslu, že pod pojmem „manžel“ užitým v těchto ustanoveních bude chápán i registrovaný partner. Pro případ, že by soud dospěl k závěru, že současný právní stav úpravy takovýto postup neumožňuje, bylo navrhováno předložení věci Ústavnímu soudu k posouzení ust. § 3020 o. z. a jeho souladu s ústavním pořádkem. O obdobném případě na základě návrhu navrhovatelky [jméno] [příjmení] rozhodoval o tzv. přiosvojení nezletilé [jméno] [příjmení] soud prvního stupně rozsudkem ze dne 1. 11. 2021, č. j. 3 Nc 4507/2020 – 82, kterým návrh na osvojení nezletilé [jméno] [příjmení] navrhovatelkou [jméno] [příjmení] zamítl. Tento rozsudek potvrdil odvolací soud rozsudkem ze dne 28. 2. 2022, č. j. 11 Co 293/2021 – 104.

6. Soud prvního stupně doručil návrh na zrušení dotčené části o. z. Ústavnímu soudu, tento návrh byl veden po sp. zn. PL ÚS 28/19 a návrh Obvodního soudu pro Prahu 5 na zrušení části 3020 o. z., byl odmítnut. V probíhajícím řízení soud prvního stupně vystupoval jako vedlejší účastník. Za této situace soud prvního stupně provedl dokazování a zjistil, že navrhovatelka i nezletilá jsou občankami České republiky, navrhovatelka s matkou nezletilé žijí ve vztahu přes [anonymizováno] let a dne [datum] vstoupily do registrovaného partnerství. Společně vychovávají celkem 3 děti, a to nezletilou [jméno], narozenou [datum], nezletilou [jméno], narozenou [datum], jejichž otec není znám, a dále nezletilého [jméno] [příjmení], narozeného dne [datum]. Ohledně tohoto nezletilého nebyl návrh podán, neboť jeho otec neudělil souhlas s osvojením. Matkou nezletilé [jméno] je [jméno] [příjmení] a matkou nezletilé [jméno] je [jméno] [příjmení]. Společně žijí v rodinném domě na adrese [adresa], který je v podílovém spoluvlastnictví navrhovatelky a matky. Obě se na péči o děti a jejich hmotném zabezpečení podílejí od narození dětí, matka ani navrhovatelka nebyly v minulosti soudně trestány, jejich zdravotní stav je dobrý. Nezletilé děti považují obě ženy za svoje rodiče, oslovují je jako „mami [příjmení]“ a „mami [jméno]“.

7. Soud prvního stupně aplikoval ust. § 794 až § 835 o. z., která upravují institut osvojení. Dále aplikoval ust. § 3020 o. z., z něhož vyplývá, že ustanovení části první, třetí a čtvrté o manželství a o právech a povinnostech manželů platí obdobně pro registrované partnerství a práva a povinnosti partnerů. Na základě aplikace těchto ustanovení pak dospěl k závěru, že současná právní úprava neumožňuje postup, který navrhovatelka uplatnila.

8. Podle § 3020 o. z. ustanovení části první, třetí a čtvrté o manželství a o právech a povinnostech manželů platí obdobně pro registrované partnerství a práva povinnosti partnerů.

9. Ze shora citované dikce zákonného ust. § 3020 o. z. vyplývá, že občanský zákoník neumožňuje aplikovat institut registrovaného partnerství na část druhou o. z. – rodinné právo, která obsahuje rovněž úpravu osvojení.

10. Skutkové závěry soudu prvního stupně hodnotil odvolací soud jako správné a úplné, koneckonců v tomto ohledu ani odvolatelky ničeho nenamítaly, kdy navíc souhlasily s rozhodnutím o opravném prostředku bez nařízení jednání, neboť v tomto konkrétním případě se jedná pouze o právní posouzení věci.

11. Pokud jde o právní posouzení, odvolací soud dospěl k závěru, že rozhodnutí soudu prvního stupně je v tomto ohledu třeba považovat za správné, neboť soud prvního stupně jednak zvolil správnou právní normu, kterou správně aplikoval na posuzovaný případ, kdy dovodil, že postup navrhovaný navrhovatelkou není možný akceptovat ze současné právní úpravy. Odvolací soud si je vědom toho, že společenská realita se mění v náhledu na možnost případného osvojení dítěte

registrovaným partnerem biologického rodiče, a je si vědom rovněž zákonodárných tendencí v jiných evropských státech. Právní úprava platná v České republice v současné době však neumožňuje vyhovět návrhu navrhovatelky, na základě něhož by bylo možno osvojit nezletilou a docílit tak tzv. přiosvojení nezletilé dcery své partnerky při zachování rodičovských práv matky nezletilé. Posuzovaný případ prošel rovněž testem ústavnosti v řízení před ústavním soudem pod sp. zn. Pl ÚS 28/19, avšak bez efektu pro danou věc. Na základě všech shora uvedených skutečností proto odvolacímu soudu nezbylo, než napadený rozsudek potvrdit jako věcně správný a v souladu se zákonem podle § 219 o. s. ř. Výrok o nákladech řízení byl odůvodněn ust. § 23 z. ř. s. a odvolací soud jej rovněž považuje za správný, proto i tento výrok potvrdil podle § 219 o. s. ř.

12. Výrok o nákladech odvolacího řízení je odůvodněn ust. § 224 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s ust. § 23 z. ř. s. podle něhož nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení podle jeho výsledku, a současně nebyly zjištěny takové okolnosti případu, které by odůvodňovaly přiznání práva na náhradu nákladů některému z účastníků.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku není dovolání přípustné (§ 238 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.).

Plzeň 31. března 2022

JUDr. Emilie Štěpánková, v. r.
předsedkyně senátu